

Nad rovinami

Will Gadd, Steve Ham, Dustin Martin, Hugh Miller,
Karel Vejchodský a Godfrey Wenness

V horách převládají trojúhelníkové úlohy, nebo výškové rekordy, skutečně dlouhé přelety se ale konají hlavně nad rovinami. I když bývá polykání kilometrů nad rovinami snadné, mnozí začátečníci netuší, jak se dostat dál než za druhý stoupák. Řeči o k obzoru se táhnoucích kumulostrádách, nekonečných pásech stoupajícího vzduchu a termikách, začínajících 20 metrů nad terénem, vnímají jako rybářské báchorky.

Hory a roviny

Na rozdíl od hor, kde je směr letu v podstatě daný horskými hřebeny, roviny, kde nás omezuje jen délka dne, nabízejí nepoměrně více možných tras. K tomu se z malé výšky zachraňujeme úplně jiným způsobem.

„V horách trasu určují hřebeny a údolí, v rovinách většinou podmínky na plánované trase,“ říká Karel Vejchodský. „Musíš být trpělivý a udržet se ve výšce, základem úspěchu je sledování jemných nuancí a přizpůsobování taktiky měnícím se podmínkám.“

V horách určitá místa fungují za určitých podmínek, díky údolnímu větru nebo poloze slunce na obloze. Ve vlněném terénu převládá vliv synoptického větru, nestejněměrného zastínění a rozdílného povrchu. Proto je rozhodování v rovinách více spekulativní, i když znalost terénu a obecné vědomosti o vzniku a chování termiky šanci na úspěch zvyšují.

„Létání v rovinách je daleko techničtější, terén se čte a chápe obtížněji. V příznivém počasí se mi v horách nestává, že bych nedoletěl, v rovinách se mi to ale pravidelně, i když ne často, přihodí,“ říká Will Gadd.

Termické zdroje a odtrhová místa

V rovinách musíme rozeznávat i drobné detaily, vypočítává Godfrey Wenness: „Jaká je poloha slunce a stínů, jaký sklon mají svahy, kde jsou odtrhové hrany, jaký je povrch terénu, nebo jak fouká vítr.“

Zdrojem termiky je místo, kde se prohřívá vzduch, tedy prostor, který se v porovnání s okolím lépe zahřívá. Prohřívání je ovlivněno druhem terénu i úhlem, pod kterým na něj sluneční záření dopadá. I drobné rozdíly tu hrají roli.

Na odtrhovém místě se prohřátý vzduch odděluje od terénu a začíná stoupat vzhůru. Odtrhových míst je všude spousta, zatímco zdrojů termiky v krajině najdeme podstatně méně. Potřebujeme najít zdroj termiky seřazený s odtrhovým místem – zejména, pokud fouká vítr.

Piedrahita je klasickou destinací v centrálním Španělsku. Foto Nick Greece

Spouštěčem termiky bývá například návětrný svah. I malá terénní nerovnost nebo boule pomůže bublině prohřátého vzduchu, aby se oddělila od země. Častou chybou je, že sázíme na po větru se mírně svažující terén, který vypadá jako výborný zdroj, ale kde se termika nikdy neodtrhne. Stromořadí funguje podobně jako svah a bývá dobrou možností záchranu v malé výšce.

V bezvětrí je hledání odtrhových míst obtížnější. Potřebujeme najít nějaké místo, odlišující se od svého okolí třeba barvou nebo druhem porostu, na kterém se prohřátý vzduch uvolní a strhne zbytek méně zahřátého vzduchu s sebou.

„Jsou známé historky o tom, jak se Moyesova posádka doprovodného auta při pokusu o světový rekord v devadesátých letech snažila bláznivým poježděním po pastvině odtrhnout termiku, já sám jsem křikem přinutil stádo ovcí k pohybu, kterým se uvolnila termika – byla cítit po skopovém!“ říká Godfrey Wenness.

Termiku také může spustit teplotní kontrast. Fungují tak hranice zastíněného terénu, třeba okraje lesa, chladnější vodní plochy a řeky, nebo i stíny mraků. Důležitá je přitom rychlost větru. Menší zdroje nemusí mít dostatečný potenciál a silnější vítr je postupně odfoukává jako menší bubliny. Čím silnější vítr fouká, tím větší zdroj potřebujeme najít.

Steve Ham souhlasí: „Krajina je málokde úplně plochá, jemný reliéf najdeme skoro všude. Když velikost kopců neumožňuje svaňování ve větru, snažím se přilétnout nad návětrnou stranu v dostatečné výšce, protože termika se zřejmě bude odtrhávat z vrcholu, nebo ze závětrné strany, kam se musím dostat.“

V úplně rovině, kde žádné závětrí nenajdeme, může dostatečnou ochranu prohrívajícímu se vzduchu poskytnout i vzrostlé obilí. Po ránu to obvykle funguje